

159**II**

Total No. of Questions - 32

Total No. of Printed Pages - 7

Regd.

No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Part - III
COMMERCE, Paper - I
(Telugu Version)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

PART - I (Marks - 50)

SECTION - A

ఈ క్రింది వానిలో ఏవైనా 2 ప్రశ్నలకు సమాధానాలు 40 పంక్తులకు మించకుండా వ్రాయుము. $2 \times 10 = 20$

1. సొంత వ్యాపారాన్ని నిర్వచించి, దాని వల్ల కలిగే ప్రయోజనాలను, పరిమితులను వివరించండి.
2. సంస్థాపన వ్రతం అంటే ఏమిటి? అందులోని క్లాజులను పేర్కొనండి.
3. వ్యాపార విత్తం అంటే ఏమిటి? ఒక వ్యాపార సంస్థలో దీని అవసరాన్ని, ప్రాముఖ్యాన్ని వివరించండి.

SECTION - B

ఈ క్రింది వానిలో ఏవైనా 4 ప్రశ్నలకు సమాధానం 20 పంక్తులకు మించకుండా వ్రాయండి. $4 \times 5 = 20$

4. పరిశ్రమ అంటే ఏమిటి? వివిధ రకాలైన పరిశ్రమలను వివరించండి.
5. సహకార సంఘాలను నిర్వచించి, దాని ముఖ్య లక్షణాలను వివరించండి.
6. వ్యాపార విత్త మూలాల వర్గీకరణను వివరించండి.

7. వాటాలకు, డిబెంచర్లకు మధ్య వున్న తేడాలను వివరించండి.
8. బహుళ జాతీయ సంస్థలను నిర్వచించి, దాని వలన స్వదేశానికి కలిగే ప్రయోజనాలను వివరించండి.
9. e-వ్యాపారాన్ని నిర్వచించి, దాని వల్ల వినియోగదారులకు కలిగే ప్రయోజనాలను వివరించండి.

SECTION - C

ఈ క్రింది వానిలో ఏవైనా 5 ప్రశ్నలకు 5 పంక్తులకు మించకుండా సమాధానాలు వ్రాయుము. $5 \times 2 = 10$

10. వృత్తి
11. మారు వర్తకం
12. కర్త
13. నిష్క్రియ భాగస్వామి
14. ప్రభుత్వ కంపెనీ
15. నియమావళి
16. ఈక్విటీ వాటాలు
17. ఉత్పత్తి సంస్థలు

PART – II (Marks – 50)

SECTION – D

ఈ క్రింది ప్రశ్నకు సమాధానము వ్రాయుము.

1 × 20 = 20

18. క్రింద ఇచ్చిన అంకణా నుండి కిరణ్ బ్రేడర్స్ వారి వర్తకపు, లాభ, నష్టాల ఖాతాను మరియు ఆస్తి, అప్పుల వట్టిని 31-12-2008 తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి తయారు చేయండి.

అంకణా

డెబిట్ నిల్వలు	మొత్తం (రూ.)	క్రెడిట్ నిల్వలు	మొత్తం (రూ.)
చేతిలో నగదు	1,000	అమ్మకాలు	15,000
బ్యాంకులో నగదు	1,500	వాపసులు	800
కొనుగోళ్ళు	11,000	మూలధనం	40,000
వేతనాలు	3,000	ఋణదాతలు	4,250
వాపసులు	1,000	డిస్కాంట్	800
కొనుగోలు రవాణా	500		
అమ్మకాల రవాణా	1,000		
ప్రారంభ సరుకు (1-1-2018)	1,000		
పెట్టుబడులు	10,000		
పేటెంట్లు	7,000		
జీతాలు	1,300		
న్యాయ సంబంధిత ఖర్చులు	600		
భీమా	800		
సొంత వాడకాలు	1,000		
ఋణగ్రస్తులు	12,000		
డిస్కాంట్	750		
ముద్రణ, స్టేషనరీ	1,400		
యంత్రాలు	6,000		
	60,850		60,850

సర్దుబాట్లు :

- (1) ముగింపు సదుకు రూ. 2,100
- (2) చెల్లించవలసిన స్టేషనరీ బిల్లు రూ. 600
- (3) యంత్రాలపై తరుగుదల 10%
- (4) రాని బాకీలు రూ. 500
- (5) ముందుగా చెల్లించిన వేతనాలు రూ. 500.

SECTION - E

ఈ క్రింది వానిలో ఏదైనా ఒక దానికి సమాధానము వ్రాయండి.

1 × 10 = 10

19. క్రింది వివరాల నుండి మూడు వరసల నగదు చిట్టాను తయారు చేయండి.

2019		రూ.
జనవరి 1	నగదు నిల్వ	10,500
	బ్యాంకు నిల్వ	12,000
" 4	నగదు అమ్మకాలు	3,000
" 6	అశోక్ నుంచి సదుకు కొని బ్యాంకు ద్వారా చెల్లింపు	2,500
" 9	బ్యాంకులో వేసిన నగదు	2,000
" 15	ఫణికి చెల్లించింది	1,460
	వచ్చిన డిస్కౌంట్	40
" 21	శ్యామ్ నుండి వచ్చిన చెక్కు	980
	ఇచ్చిన డిస్కౌంట్	20
	(శ్యామ్ చెక్కుని బ్యాంకుకి వంపడమైనది)	
" 25	ఆఫీసు అవసరాలకు బ్యాంకు నుండి తీసిన నగదు	1,000
" 30	చెక్కు ద్వారా అద్దె చెల్లింపు	1,600
" 31	ఫర్నిచర్ కొని చెక్కు ద్వారా చెల్లింపు	500

20. 31-3-2019 నాటి అశోక్ లిమిటెడ్ వారి బ్యాంకు నిల్వల సమన్వయ వట్టిని తయారు చేయండి. పాస్బుక్ ప్రకారం నిల్వ రూ. 8,900.

- (a) జారీ చేసిన చెక్కులు ఇంకా దాఖలు కానివి రూ. 2,100
- (b) డిపాజిట్ చేసిన ఇంకా వసూలు కాని చెక్కులు రూ. 900
- (c) బ్యాంకు పాస్బుక్ డెబిట్ వైపు పొరపాటుగా నమోదైన వ్యవహారం రూ. 500
- (d) పాస్బుక్ లో మాత్రమే డెబిట్ అయిన బ్యాంకు ఛార్జీలు రూ. 210.
- (e) స్థాయి ఉత్తర్వులను అనుసరించి బ్యాంకు వారు నేరుగా చెల్లించిన భీమా ప్రీమియం రూ. 600.

SECTION - F

ఈ క్రింది ప్రశ్నలలో ఏ రెండింటికైనా సమాధానాలు వ్రాయుము.

2 × 5 = 10

- 21. వివిధ రకాల ఖాతాలు, ఆ ఖాతాల డెబిట్ క్రెడిట్ సూత్రాలను రాయండి.
- 22. క్రింది ఇచ్చిన వాటి నుండి వంశీ ఖాతాను తయారు చేయండి.

2019		రూ.
జనవరి 1	వంశీకి చెల్లించవల్సిన బాకీ నిల్వ	4,400
" 5	వంశీ నుంచి కొన్న సరుకు	1,500
" 10	వంశీకి అమ్మిన సరుకు	1,200
" 13	వంశీ నుంచి వచ్చిన చెక్కు	1,000
" 17	వంశీకి చెల్లించిన నగదు	100
" 23	వంశీ వాపసు చేసిన సరుకు	200
" 29	వంశీ నుంచి కొన్న సరుకు	500

(వంశీ ఖాతాను 5% డిస్కాంట్ తో పరిష్కారం చేశారు)

23. క్రింది వ్యవహారాలను కొనుగోలు చిట్టా, కొనుగోలు వాపసుల చిట్టాలలో నమోదు చేయండి.

2019		రూ.
జులై	1 మోహన్ నుండి సరుకు కొనుగోలు	8,000
"	5 రాజేష్ నుండి కొన్న సరుకు	6,000
"	10 రవి నుంచి కొనుగోలు	5,000
"	12 రాజేష్ కు సరుకు వాపసులు	600
"	15 హరి నుంచి సరుకు కొనుగోలు	4,000
"	20 రవికి సరుకు వాపసు	300

24. అంకణా వల్ల వెల్లడి కాని తప్పులను వివరించండి.

SECTION - G

ఈ క్రింది వానిలో ఏవైనా ఐదు ప్రశ్నలకు సమాధానాలు వ్రాయండి.

5 × 2 = 10

25. వ్యాపార అస్థిత్వ భావన.

26. అకౌంటింగ్

27. క్రింది వ్యవహారాలకు చిట్టా వద్దులు వ్రాయండి.

2019		రూ.
జులై	1 వ్యాపార ప్రారంభానికి తెచ్చిన నగదు	75,000
"	5 కొనుగోళ్ళు	3,400
"	10 రాహుల్ కు అమ్మిన సరుకు	5,000
"	15 వేతనాల చెల్లింపు	1,200

28. ఎదురు వద్దు

29. క్రింది వివరాల ఆధారంగా 1-1-2019 న ప్రారంభ వద్దులను వ్రాయండి.

	రూ.		రూ.
చేతిలో నగదు	5,000	ఋణగ్రస్తులు	6,000
ఫర్నిచర్	30,000	ఋణదాతలు	10,000
చెల్లింపు బిల్లులు	10,000	సరుకు	12,000

30. 31-3-2019 నాటి క్రింది నిల్వల నుండి సోనియా అంకణాను తయారు చేయండి.

	రూ.		రూ.
ప్రారంభ సరుకు	10,000	కొనుగోళ్ళు	20,000
అమ్మకాలు	30,000	ఋణగ్రస్తులు	20,000
నగదు	10,000	జీతాలు	5,000
ఋణదాతలు	10,000	మూల ధనం	25,000

31. ఆకృత దోషాలు

32. మూలధనం

